

BIJENHOTEL(S) IN JE BLOEMRIJK

Van nature nestelen wilde bestuivers in vraatgangen van andere insecten in (dood) hout, in holle plantenstengels en merghoudende twijgen, in kieren in (oude) muren, en in holletjes in de (kale) grond. Als er niet genoeg natuurlijke nestelgelegenheid is, kun je 'nesthulp' aanbieden in je Bloemrijk. Bovendien maak je daarmee zichtbaar wat er in je Bloemrijk aan wilde bijen is!

BOVEN- EN ONDERGRONDS

Voor bovengronds nestelende soorten zijn er de bekende 'bijenhôtels'. Soms uitgebreid tot 'insectenmuur of -toren', met bijvoorbeeld ook ruimte voor overwinterende vlinders en lieveheersbeestjes. Weet dat bijna 70% van de wilde bijen onder de grond nestelt. Zij graven zelf hun gangen. Je kunt deze bijen helpen met een steilwand(je) van leem en zand. Bijvoorbeeld in een fruitkistje of grote bloempot op zijn kant, of gestapelde tegels en dakpannen met leem en zand ertussen. Er bestaan zelfs complete 'bijenburchten'. Maar wist je dat een losse hoop zand ook al aardig dienst kan doen als nesthulp? Of het zand tussen de voegen van bestrating. Dit werkblad spitst zich verder voornamelijk toe op het bovengrondse bijenhotel.

KOPEN OF ZELF MAKEN

De basis van een bijenhotel bestaat uit geboorde gaten in hout (nestblokken) en/of gebundelde houtige stengels zoals bamboe. Er zijn veel kant-en-klare varianten te koop. Of je treft ze in je kerstpakket. Wees kritisch bij aanschaf en gebruik van dergelijke huisjes. Ze zijn om diverse redenen vaak niet geschikt (zie hieronder), waardoor er geen nestjes in zullen komen. Soms richten ze zelfs meer schade aan dan dat ze goed doen. Beter kun je dus zelf volgens een goed 'programma van eisen' gaan klussen. Liever kopen? Let ook dan op de volgende voorwaarden.

WAARAAN VOLDOET EEN GOED BIJENHOTEL?

- De gaten in de nestblokken hebben verschillende diameters, zodat verschillende soorten wilde bijen er gebruik van kunnen maken. Ze hebben namelijk voorkeur voor holtes die bijna gelijk zijn aan hun lichaamsdiameter. De gaten variëren van 1,5 tot 12 mm, met een meerderheid van 2,5 tot 8 mm (want die zijn het meest in trek);
- Voor stengels kunnen worden gebruikt: bamboe, riet, kartonnen buisjes, merghoudende twijgen (vlier, vlinderstruik, braam, framboos, toorts-soorten) in verschillende diameters. Bij het bundelen van de stengels kun je creatief zijn (in blikken, kistjes, andere vakverdeling). Stengels zitten goed vast, zodat vogels er niet mee vandoor kunnen om ze open te pikken;
- Diepte gaten: boorgangen 5 tot 12 cm diep (één boorlengte), stengels 10 tot 20 cm;
- De gangen zijn aan één zijde dicht, door het hout niet helemaal te doorboren, door een achterwand te plaatsen, door stengels dicht te maken met leem of watjes, of door gebruik te maken van natuurlijke 'knopen' (verdikkingen, die aan de binnenkant dicht zijn) in stengels;
- Boorgaten zijn zo glad mogelijk (i.v.m. mogelijke beschadiging vleugels), ook de openingen. Gebruik daarom (duurzaam) hardhout (eik, es, esdoorn, beuk, robinia, fruitbomen, kastanje, walnoot). Boor je dwars op de 'draad' van het hout, dan scheurt het hout minder snel. Hiervoor heb je wel een scherpe boor en geduld nodig. Met de draad mee boren ('kops') is makkelijker, en kan wel als het hout goed droog is en geen of weinig scheuren heeft;
- Het heeft een afdakje tegen instromende regen;
- Er is gaas voor geplaatst ter bescherming tegen vraat door vogels;
- Er zijn geen chemische stoffen als lijm en verf in gebruikt.

PLAATSING

Plaats het hotel op een zonnige plek, in de luwte, met de openingen van de nestgangen richting het zuiden. Zorg dat het niet kan wiebelen door wind. Ook steilwandjes moeten op het zuiden gericht zijn. En - het zou hier niet meer gezegd hoeven worden, maar voor de zekerheid - zorg voor genoeg voedsel, dus bloemen, in de buurt van het hotel! Denk vóór plaatsing ook alvast na over het onderhoud van je hotel: wie is daarvoor verantwoordelijk?

ONDERHOUD

Na een paar jaar (3 à 4) komen er mijten en anderen parasieten in de gangetjes wonen, waardoor het minder aantrekkelijk is voor bijen om er nog eitjes in te leggen. Vervang oude nestblokken (en stengels) die niet veel meer worden gebruikt door nieuwe. Oude blokken en stengels gooi je niet zomaar weg, want er kunnen nog eitjes/larven inzitten. Plaats ze dan op een droge plek in de schaduw. Bijen die uitkomen kunnen er dan nog wel uit kruipen, maar er worden geen nieuwe eitjes meer in gelegd.

GROOT OF KLEIN

Een 'modulair' hotel kan vanwege het onderhoud handig zijn, zeker als je een groot hotel in je Bloemrijk wilt. Het omhullende raamwerk kan langer blijven staan, terwijl de inhoud (nestblokken en 'cassettes' met stengels) om de paar jaar wordt verwisseld. Een groot hotel trekt de aandacht en heeft een grote educatieve waarde. Maar met een aantal kleinere nesthulpen, op verschillende plekken in je Bloemrijk, bereik je ook effect en hou je het onderhoud overzichtelijk.

TOCH KOPEN

- Op de [website van deze sociale onderneming](#) in Overloon (NB) vind je goede bijenhôtels.
- Wil je het groots aanpakken? [Zootels](#) in Wageningen maakt eenmalige ontwerpen voor insectenhôtels voor specifieke locaties en voert ze uit.

MEER WETEN?

- Uitgebreide instructies en veel foto's van voorbeelden staan in hoofdstuk 6 (*Nesthulp voor bijen en wespen*) van het boek '[Gasten van Bijenhôtels](#)' door Pieter van Breugel. Het gaat ook in op het maken van '[kijkkastjes](#)' met glazen buisjes of gefreesde plankjes: nog educatiever!
- 'Zootels' geeft ook een [handleiding](#) voor het zelf maken van een bijenhotel.
- Een heuse bijenburcht maken? Kijk de kunst af bij [Utrecht Natuurlijk](#).
- Hoe je vlinders kunt helpen overwinteren weet de [Vlinderstichting](#) natuurlijk het best.
- Op andere plekken in je Bloemrijk kun je onderdak bieden aan [andere nuttige dieren](#): oorwurmen, kevers, gaasvliegen, lieveheersbeestjes en egels met (huisjes gevuld met) schors, houtwol, dennenappels, stro, bladeren, dood hout, etc.

Leem en zand in fruitkist. Foto: Fabrice Ottenburgh

Modulair bijenhotel. Foto: Ada Wille

